

Debesuota, gali lyti.
Saulė teka 6:50, leidžiasi 6:29

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America

NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1729 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian in The United States

VOL. LV

Chicago, Ill. — Ketvirtadienis, Spalio-October 4 d., 1973 m.

Kaina 15c

234

PREZ. NIXONO SPAUDOS KONFERENCIJA

AUSTRIJOS VYRIAUSYBĖ ATMETĖ IZRAELIO PREMJEERĖS PRAŠYMUS

VIENA. — Izraelio premjerė Golda Meir, atvykusi į Vieną, dvi valandas kalbėjo su kancleriu Bruno Kreisky, tačiau jokio kompromiso nesutarė ir pikta išvažiavo namo, atsisakiusi net susitikti su spauda. Kreiskis vėliau spaudai pakartojo, kad sovietų žydų pereinamoji stovykla Schoenau pilyje bus uždaryta ir ateityje Austrija nebeduos žydams specialių transito lengvatų. Žydai galės važiuoti pavieniui per Austriją, tačiau kuo trumpiausiu keliu ir su mažiausiais sustojimais.

Premjerės Meir lėktuvas iš Vienos aerodromo išvežė ir 90 sovietų žydų, kurie buvo atvykę per paskutinę parą.

Kancleris Kreisky pasiūlė, kad Schoenau piliis būtų atiduota Jungtinių Tautų nuožūrai ir JT prižiūretų sovietų žydų tranzitą per Austriją. Premjerė Meir tuo pasiūlymu nebuvo sužavėta, pasakė Kreiskis. Ji, matyt, žino, kad arabų įtaka Jungtinėse Tautose niekad neįsiviešuos, tačiau organizacijai globoti žydų emigrantų.

Olandija, kuri atstovauja Maskvoje Izraelio valdžios interesams, pasiūlė įrengti žydams stovyklą Olandijoje, tačiau premjerė Meir pareiškė, kad geografinė prasme ta šalis yra nepatogi. Sovietų žydai negali pasirodinti keliu. Juos nustato sovietų valdžia, kuri žydus siunčia per Čekoslovakiją į Austriją.

Kairo spauda dvi dienas tylėjo, tačiau antradienį paskelbė, kad prezidentas Sadatas siunčia į Vieną savo turizmo ministrą Ismail Fahmy nuvežti, Kreiskis specialią padėką. Egipto spauda giria palestiniečius, kurie priverė Austriją uždaryti žydų stovyklą.

Arabų sluoksniuose sovietų žydų emigracija į Izraelį yra labai rimta problema. Arabai tvirtina, kad Maskva siunčia Izraeliui lakūnus ir mokslininkus, arabų žemių kolonizatorius, Arabų monarchijos bijo, kad Sovietų žydai — visi komunistai ir Izraelis ilgainiai taps komunistine valstybe, kuri turės įtakos arabų kraštuose.

Palestiniečiai kelis kart išėjo Austriją nenusileisti Izraeliui, nes tada visų austrų gynybės atsidurs pavojuje. Arabai žiūri į tuos, kurie padeda žydams emigruoti, kaip į savo priešus, sako palestiniečių pareiškimas.

Izraelio vicemėnesteris Allon pareiškė, kad Čekoslovakija greičiausiai padėjo arabų teroristams, kurie buvo pagrobę tris izraelitus. Visas pasaulis žino, kad komunistinėse šalyse neleidžiama nešioti ginklų. Arabai tačiau sugebėjo įsivežti į Čekoslovakiją šautuvus ir amunicijos, o vėliau su jais išvykti Austrijon.

Gandhi pakvietė "draugą" Brežneva

NEW DELHI. — Indija paskelbė, kad sovietų komunistų partijos galva Brežnevas lapkričio mėnesį atvyks į Indiją oficialaus vizito, pakviestas premjeras Indiros Gandhi. Kalbama, kad šis vizitas dar suartins abi valstybes, kurios 1971 metais, užsienio reikalų ministerio Gromyko vizito proga, pasirašė 20 metų draugiškumo sutartį.

Maskva labai vilioja Indiją su savo ginklais, pramonės gaminiams ir maistu. Tik praėjusią savaitę buvo paskelbta, kad sovietai "paskolina" Indijai 2 milijonų kvadratinį metrų žemės plotą. Nuo 1961

Valdžia prižiūrės kuro skirstymą

WASHINGTONAS. — Baltieji Rūmai paskelbė, kad, artėjant žiemai, vyriausybė prižiūrės šildymo alyvos ir propano dujų skirstymą Amerikoje, kad visos valstijos jų gautų ir niekam nepriūtų. Energinės Politikos įstaigos direktorius John Love pasakė spaudai, kad šildymo alyvos trūkumų nebus galima išvengti, daug priklausys nuo žiemos oro. Jei bus ilgu šalčiu, padėtis gali pasidaryti visai rimta.

Pirmiausia vyriausybė prižiūrės, kad kuro nepriūtų ligoninėms, kad žemės ūkiui gautų pakankamai propano dujų. Jei bus nepatogumų, jie bus išdalinoti po visą Ameriką ir laukiam, kad alyvos stoka neturės ekonomikai ar žmonių gyvenimo stiliui didesnės įtakos.

Šumanas demonstruoja prieš rusus

Ketvirtadienį Čikagone atplaukė sovietų laivas "Almivskas". Čia jis bus pakrautas Amerikoje pirktais javais, o šeštadienį išplauks į Rusiją.

Edwardas Šumanas, respublikonų kandidatas į kongresą, ruošia demonstraciją prieš sovietų laivų atvykimą į Ameriką. Demonstracija vyks penktadienį. Lygiai dešimt valandą ryto protestas prieš rusų laivus pareikšti norintieji renkasi prie 67-tos ir Artesian gatvių, o iš ten visi kartu vyks į uostą.

WASHINGTONAS. — Amerikos-Europos sudarytas "Devynių komitetas" paskelbė raportą apie Europos gynybos reikalus. Komitete buvo sen. Javits ir kongreso narys Hays iš Ohio, be jų: Kanados sen. John Aird, Britanijos lordas Harlech, Italijos — Manlio Brosio, Prancūzijos — Deloncel, V. Vokietijos — Hallstein, Norvegijos — Hegtun, Olandijos — Samkalden. Raporte sakoma, kad Europai reikalinga Amerikos kariuomenė, reikia išlaikyti stiprią NATO sąjungą, reikia stiprinti pačios Europos karines jėgas.

metų Maskva pristatė Indijai ginklų už 1,87 bil. dol. Šiuo metu Indijoje dirba apie 5,000 įvairių sovietų patarėjų, technikų, diplomatų ir žurnalistų. Abi valstybės daug prekiauja ir pernai prekyba siekė 505 mil. dol. sumą.

Gandhi vyriausybės kritikai sako, kad susirišdama su Maskva, premjerė Gandhi pavertė Indiją "susirišusia" valstybe, nors tradicija reikalauja, kad Indija, įsteigus "Trečiąjį Pasaulį" liktų nesurišusi nei su Maskva nei su Washingtonu.

Sovietų agentūros Tass paskelbta propagandinė fotografija rodo susižinojimo metodą karo manevruose. Helikopteriai nusileidžia prie tankų vilkstines ir perduoda tankistui iš žabo siunčiamą įsakymą. Tas tankas, tur būr, neturi radijo ryšio.

KONGRESAS PASKYRĖ LĖŠAS RADIJO STOČIŲ IŠLAIKYMOI

WASHINGTONAS. — Atstovų Rūmai 313—90 balsais patvirtino lėšas — 50,2 mil. dol. dviem radijo stotim: Radio Liberty ir Radio Free Europe, kurios siunčia savo programas už Geležinės uždangos. Lėšos neseniai buvo patvirtintos ir senatė, dabar teks suderinti nežymius skirtumus abiejų rūmų priimtose įstatymuose. Lėšos skiriamos šioms finansinėms metams.

Prieš dvejis metus Kongresas sustabdė CIA dalyvavimą šių stočių finansavime ir po ilgų debatų paskyrė laikinas sumas stočių išlaikymui: 1972 m. — 35 milijonus ir 1973 m. — 39,7 mil. dol.

Stočių priešininkai įrodinėjo, kad šaltasis karas yra pasibaigęs, o šios stotys esančios "psichologinio karo" priemonės, jų veikimas nesiderina su dabar prasidėjusi "atodrekiu" tarp Amerikos ir Sovietų Sąjungos. Stočių šalininkai nurodinėjo, kad žmonės Sovietų Sąjungoje ir kitose komunistinėse šalyse neturi kitų priemonių sužinoti, kas vyksta pasaulyje, nes sovietų spauda yra cenzuruojama ir skelbia tik tai, kas jai naudinga. Stotys dabar neužsima propaganda, o tik perduoda teisingas pasaulio žinias ir komentuoja pasaulio įvykius.

Radio Free Europe transliuoja kasdien iš V. Vokietijos ir Portugalijos ir Čekoslovakija, Lenkija, Vengrija, Bulgarija ir Rumunija. Radijo Liberty siunčia programą rusų kalba ir 18-kos rusų pavergtų tautų kalbomis. Paskutiniu metu didelė dalis Radijo Liberty programų skiriamos sovietų žydams. Žydų švenčių metu perduodamos kultūrinės-religinės programos ir pranešimai žydų — ydidiš kalba.

NEW YORKAS. — Neturtiniga Latvijos pabėgėlė ponija Vilma Letinina, 64 metų, pasidarys 640,000 dol. savininkė. Teismas jai priteisė kompensaciją iš dviejų New Yorko bendrovių. Jos vyras, džianitorius viename apartamentiniame name, žuvo 1961 metais, nutrenktas elektros, jam bevaldant rūsyje krosnį. Teismas priteisė 365,000 dol., tačiau su visais nuošimais nuo vyro mirties metų suma žymiai padidėjo.

Volkswagen pakelė gaminų kainas

NEW YORKAS. — Volkswagen automobilių bendrovė paskelbė kainų pakėlimą savo gaminiams Amerikoje. Padidėjo gamybos išlaidos ir Vokietijoje nukrito dolerio vertė, sakoma pranešime. Daug kainuoja dūmų valymo įrenginiai ir nauji saugumo reikalavimai.

Paprastas Beetle automobilis pakils iš 2,299 dol. iki 2,625 dol. pagerintas Super Beetle — iš 2,499 iki 2,849. Karmann Ghia iš 3,050 iki 3,475. Septynių vietų autobusiukas iš 3,799 iki 4,350 dol.

Pakeltos kainos gali sumažinti Volkswageno biznį Amerikoje, nes mažieji Detroito automobiliai yra pigesni. General Motors už savo Vegą šiais metais ims 2,236 dol.

VĒLIAUSIOS ŽINIOS

• Vakar kažkoks pokštiniškas paskambino Washingtono policijai, kad senato komiteto, kuris tyrinėja Watergate skandalą, salėje yra padėta bomba. Senatoriai greit baigė posėdį, policija ieškojo bombos, tačiau nieko nerado.

• Tailandija paskelbė, kad ji sudarys specialų džiunglių kovos dalinį iš Amerikos samdytų tailandiečių, kurie kovojo Laose ir Pietų Vietname.

• Čilės karinė valdžia supyko ant Amerikos Newsweek žurnalui, kuris paskelbė, kad Čilėje kareiviai nušovė 2,800 žmonių. Korespondentą John Barnes valdžios kalbėtojas pavadino "žurnalistine Drakula".

• Pentagonas paskelbė, kad po karo paliaubų, per 6 mėn. P. Vietnamas gavo iš Amerikos 142,000 bombų, raketų ir 13,8 mil. mažesnių ginklų šovinių.

• Du negrai, ieškomi už Washingtono Hanafi sektos musulmonų nužudymą, buvo suimti Jacksonville, Floridoje. Policija ieško dar trijų žmogžudžių, kurie nužudė du suaugusius ir penkis vaikus.

• Vakar rytą nedidelis lėktuvas migloje nepataikė nusileisti į Čikagos Meigs aerodromą, bet įkrito į Michigano ežerą, pusantros mylios nuo kranto. Pilotas žuvo.

• ATENAI. — Graikijos prezidentas Papadopoulos pavedė Spyros Markenziniui sudaryti naują ministrų kabinetą, kurio uždavinys bus paruošti Graikiją naujiems rinkimams.

• WASHINGTONAS. — Buvęs marinių korpuso komendantas gen. Leonard Chapman buvo paskirtas nauju Imigracijos ir Naturalizacijos įstaigos direktoriumi.

• Bufete pusę įvairių valgių gamino Mayflower viešbučio virėjas, o kitą pusę — įvairius kinų delikatesus — Kinijos įstaigos virėjas. Svečius priminėjo pats įstaigos galva Huang Chen.

KISSINGERIS VĒL VAŽIUOS Į KINIJĄ

WASHINGTONAS. — Vakar prezidentas Nixonas turėjo spaudos konferenciją, kurios pradžioje paskelbė, kad valstybės sekretorius Henry Kissinger spalio 26 d. vyks į komunistinę Kiniją ir tarsis su Pekino vadais iki spalio 29 d. Žinią kartu paskelbė ir Kinijos vyriausybė. Prezidentas pridėjo, kad vykdamas į Pekiną, Kissingeris sustos Japonijoje, o grįždamas iš Kinijos jis vėl sustos Tokijo ir painformuos japonų vyriausybę apie pasitarimus Kinijoje.

Britai nusileido Islandijai

LONDONAS. — Britanijos vyriausybė nusileido Islandijai ir atšaukė savo karo laivus iš 50 mylių nuo Islandijos krantų ribos. Islandijos ultimatumą Britanija priėmė su sąlyga, kad Islandijos valdžia nepersekiot britų žvejų laivų, kurie gauda žuvis ginčijamoje teritorijoje.

Britų premjeras Heath pakvietė Islandijos premjerą Johannesson atvykti į Londoną pasitarti. Islandijos premjeras pareiškė Reykjavike, kad Islandija dabar nenutrauks ryšių su Britanija ir jis vyks į Londoną.

Nato vadovybė pareiškė pasitenkinimą dėl klausimo išsprendimo ir Britanijos nuolaidų. Nato generalinis sekretorius Luns daug važinėjo, kad krizė būtų atitolinta. Jis vizitavo Islandiją ir praėjusį savaitę galį tarėsi su Heath. Amerika tikisi, kad dabar palengvės ir Islandijos spaudimas karinėje Keflaviko bazėje.

Austrijos klausimu prezidentas švelniai, tačiau aiškiai pareiškė viltį, kad kancleris Kreiskis vėl atidarys sovietų žydų pereinamąją stovyklą prie Vienos.

Vakar Kissingeris iš Washingtono vėl nuvyko į New Yorką ir susitiko su Kinijos užsienio viceministeriu Chiao. Kissingeris New Yorke išbus dvi dienas.

Spaudos konferencijoje korespondentai prezidentą klausinėjo apie viceprezidento Agnew poziciją. Nixonas pareiškė, kad jis gerbia Agnew sprendimą nepašalinti iš pareigų, tačiau pridėjo, kad jo — prezidento padėtis skiriasi nuo kitų vyriausybės narių. Prezidentas gynė teisingumo departamento užimtą poziciją. Jis patyręs iš prokurorų, kad niekas iš jų neatidengė Agnew bylos spaudai, kaip Agnew kaltina. Prezidentas pareiškė pasitikėjimą prokuroru Peterseuu, kurį Agnew pasmerkė.

Austrijos klausimu prezidentas švelniai, tačiau aiškiai pareiškė viltį, kad kancleris Kreiskis vėl atidarys sovietų žydų pereinamąją stovyklą prie Vienos.

Kinijos kalba Jungtinėse Tautose

NEW YORKAS. — Jungtinėse Tautose kalbą pasakė Kinijos viceministeris Chiao Kuan Hua, jis pripažino, kad pasulyje viešpatuoja didelė netvarka. Jungtinėse Tautose daug kalbų, daug rezoliucijų, tačiau organizacija nieko negali nuveikti. Jei taip eis toliau, kokia ateitis laukia Jungtinių Tautų? Reikia keisti JT chartą, duoti didesnę balsą mažoms tautoms, kad Jungtinių Tautų netvarkytų supergalybės, kalbėjo Chiao.

Dėl visos netvarkos, pagal Kinijos nurodymus, kaltos didgalybės, kaip Amerika ir Sovietų Sąjunga. Jos gerina savo santykius, tačiau tik po sutarties pasirašymo sovietai skuba su savo atominių ginklų bandymais, skuba statyti naujas raketas su daugiaaukšiais užtaisais. Amerika irgi neatsilieka. Tai kokia čia taikinga "koegzistencija" — klausė Chiao? Sovietų Sąjunga praktikoja ne internacionalizmą, bet didžvalstybės šovinizmą, nacionalistinį egoizmą ir teritorinį ekspansionizmą, pasakė kinas.

Kinijos viceministeris pasakė sovietai bando apgauti neišsivysčiusias šalis ir siekia jas tvarkyti, sovietai bando pasidalinti su Amerika įtakos zonomis ir arabai nieko negali laukti iš Jungtinių Tautų, bet turi pasikliauti tik savo pastangomis kovoje prieš Izraelio zionistus. Karai ir revoliucijos yra reikalingos. Maža tauta gali nugalėti didelę, silpna gali sumusti stiprią, jei tik jos išdrįsta kovoti, gerai kovoja ir užsispyrusiai kovoja, aiškino Kinijos užsienio reikalų viceministeris.

Kinų banketas Washingtono

WASHINGTONAS. — Sostinėje, kurioje netrūksta įvairių priėmimų ir banketų, didelį susidomėjimą sukėlė Kinijos ryšių įstaigos banketas 24 metų suakties nuo komunistų vyriausybės sudarymo proga. Bankete dalyvavo vien amerikiečiai ir, žinoma, kinai, nes Kinijos įstaiga nelaikoma diplomatinė atstovybe ir kitų valstybių diplomatų ji nekvieta.

Bufete pusę įvairių valgių gamino Mayflower viešbučio virėjas, o kitą pusę — įvairius kinų delikatesus — Kinijos įstaigos virėjas. Svečius priminėjo pats įstaigos galva Huang Chen.

STASIS MICHELSONĄ IŠLYDINT

Velionio Stasio Mikelsono mirtis buvo staigi ir netikėta. Ketvirtadienį, rugsėjo 20 dieną, jis pasiuntė Keleiviui savo eilinį rašinį "Pasikalbėjimą Maikio su Tėvu", penktadienį apsitvarkė aplink namus, vejoje nupiovė žolę, o šeštadienį atvykus jo dukrai p. Violetai Philbrook, kurios profesija yra gailėstingoji sesuo, jis paprašė, kad jį nuvežtų į ligoninę, nes nesijaučia gerai.

Pirmadienį, rugsėjo 24 d. daktarai padarė vidurių operaciją nuo kurios nebeatsipeikėjo ir po keleto valandų mirė.

Velionio laidotuvių išvakarėse prie karsto atsisveikinimo žodį pasakė adv. Suzana Šalnierė, anglų kalba nušviesdama Stasio Mikelsono ilgametę veiklą Amerikos lietuvių išėivių rastiijoje ir žurnalistikoje bei velionio reikšmę ir įtaką senųjų lietuvių gyvenime. Jos pačios ir velionio jos vyro adv. Anthony Šalnos draugystę su Michelsonų šeima.

J. Sonda, dabartinis, Keleivio rektorius, nušvietė velionio jaunystės dienas, jo išsimokslinimą ir siekimus bei idealus iki atvykimo į Ameriką, o Jonas Vilkaitis apibūdino Stasio veiklą Lietuvos Socialdemokratų Organizacijoje.

Trečiadienio rytą rugsėjo 26 d. prieš velionį Stasių Michelsoną išlydinti iš laidojimų koplyčios į kapines atsisveikinimo žodį pasakė Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Iždininkė Euphrosinė Mikuzaitė, nušviesdama jo veiklą SLA ribose.

Kapuose užuojautą velionio šeimai anglų kalba pareiškė So. Dostono veikėjas A. Čaplikas.

Euphrosinė Mikuzaitės atsisveikinimas

Sio liūdno įvykio dalyviai, liū-

dinti šeima ir mes čia susirinkome atiduoti paskutinę pagarbą mūsų mielam Stasiui Mikelsonui, kuris taip staiga iškeliavo į amžinybę.

Velionis išvyveno gerą amžių ir darbingą laikotarpį. Jis matė blogus laikus, vargstančius darbininkus, rūpinosi jų gerove ir jam teko sulaukti didžiulius gyvenimo aplinkybių permąinų, už kurias jis savo jaunystėje kovojo. Tikiu, kad kiti dalyviai nušvies jo nuopelnus ir jo gyvenimo įnašą lietuviybės ir organizacijų veikloje.

Bandysiu trumpai nusakyti savo išpūdžius ir glaudžius ryšius su Mikelsonų šeimos veikla organizacijose, laikraščiuose; laikraščio Keleivio leidimą ir redagavimą. Kai kurie Keleivį šiais laikais vadino ne Keleiviu, bet Maikio Tėvu arba sutrumpintoj formoj — Mikiu.

Mikis su Tėvu atvaizdavo mūsų senųjų ateivių gyvenimo laikotarpį, jų galvojimą ir jų problemas. Humoro formoje Keleivis nušvietė tų dienų gyvenimą Amerikoje, kada mano ir kitų čia susirinkusių tėvai ir motinos tebebuvo savo gražioj jaunystėje atsidūrę svetimoje šalyje. Velionis iškeldavo ir kartu per laikraštį Keleivį lavindavo jaunas ateivius, juos supažindindamas su tos dienos politinio, religinio ir kitokiais gyvais darbininkų gyvenimo klausimais. Mikis su Tėvu taipogi išjuokdavo kai kuriuos įvykius. Šis laikraštis, buvo sekamas ir skaitomas ir senųjų, ir tebeskaitomas jų vaikų bei anūkių gengtartėje. Ir šiandien išgimiai prenumeruoja jasi Keleivį.

Velionis Stasys ir amžinatilįs jo žmona Margareta abu sunkiai dirbo ir kartu dirbo ilgas

valandas išaugindami laikraštį Keleivį ir gražioj šeimą. Abu buvo tvirtai laisvų pažiūrų ir tą idėją plėtė per Keleivį.

Abu įsijungė į Susivienijimo Lietuvių Amerikoje veiklą ir viša siela bei širdimi prisidėjo prie S. L. A. ūgdymo darbų nuolatose paruošdami straipsnius apie šią organizaciją.

Mano pirmoji asmeninė pažintis su velioniu Stasiu įvyko SLA seime. Bet jau nuo jaunų dienų per savo mamytę žinojau apie Keleivį ir Mikį su Tėvu, nes Mikis su Tėvu buvo mūsų šeimoj skaitomas balsu — net keletą kartų per savaitę. Man buvo didelė garbė pasisveikinti su Stasiu Mikelsonu tame SLA seime.

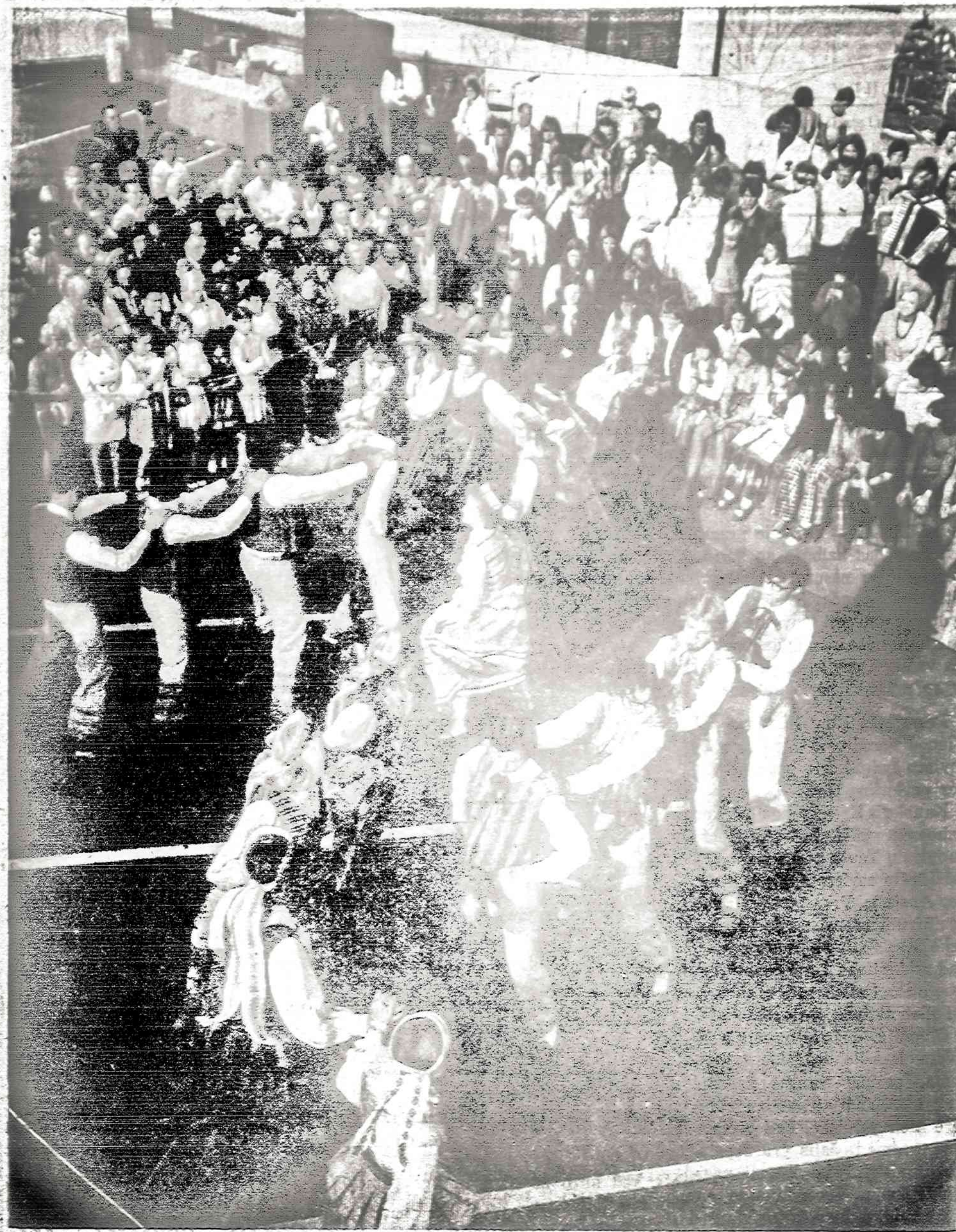
Velionis Stasys Mikelsonas buvo SLA narys nuo pat jaunystės dienų. Mums buvo garbė jį turėti Kontrolės Komisijoje daugelį metų, o vėlesniais laikais Apšvietos Komisijoj, kurios narys jis pasiliko iki mirties.

Paskutinis seimas, kuriame velionis dalyvavo, buvo mūsų garsiaame seime Miami, Floridoje. Ir čia kaip ir nuolatos Mikelsonas suteikė daug gerų patarimų organizacijos labui. Nežiūrint jo amžiaus jau virš 90 metų, jo protavimas buvo aiškus ir sąmoningas. Jis atliko visą pareigą tvarkingai. Jis parėmė ir apgynė SLA reikalus ir rūpinosi kaip ją stiprinti ir palai-kyti.

Velionis Stasys Mikelsonas jau seniai perrašė savo SLA polisa, aukodamas ją SLA Fondacijai.

Mes visi Pildomosios Tarybos nariai liūdime netekę mūsų gero prietelio ir draugo. Perduodu giliausią užuojautą šeimai nuo prezidento Povilo Dargio ir visų Pildomosios Tarybos narių. Perduodu kartu ir savo širdin-

(Nukelta į 5-tą psl.)

Talman Federal Savings buvo surušta Lietuvių šventė. Joje dalyvavo net 1,250 šokėjų. Buvo parinkti 29 gaviausieji šokėjai ir jiems įteiktos dovanos. Paveiksle matome jaunimą, šokantį Talman salėje. Pirmąją vietą laimėjo Fete Lukšas, gyv. 8513 So. Kolin. Antrąją vietą laimėjo Renata Matonis, gyv. 7015 So. Arlesian Avenue. Laimėtojai išėjo Linas Liubinskas, Dawn Molas, Giedrius Sodonis, Rasa Millauskaitė, Tauras Liubinskas ir keli kiti.

Nuotrauka Romo Zabickio

ALBERT EINSTEIN (1879-1955) Mathematician-Physicist. Between 1905 and 1916 became world famous for his Theory of Relativity, merging the traditional concepts of space and time. His thoughts were instrumental in the dawn-
ing of the Atomic Age.

JANE ADDAMS (1860-1935) Humanitarian. Opened Hull House Settlement in Chicago, helping to bring about laws estab-
lishing better social order-
child labor bills, eight-hour
work day, unemployment,
insurance and votes for
women. Awarded Nobel
Peace Prize in 1931.

GEORGE BERNARD SHAW (1856-1950) Playwright and social critic, noted for his
sarcastic wit. Began his
career as a music critic, but
noted more for his amusing
and stimulating plays
about his contemporary
scene.

FLORENCE NIGHTINGALE (1820-1910) Hospital Re-
former. Trained as a nurse
at Kaiserwerth and Paris.
Later in life organized a
school for nurses and a nur-
ses' home at St. Thomas'
Hospital in London, setting
standards used today for
care of the sick.

We have a chance to add to this list of outstanding men and women.

Yes - you and we at Standard Federal Savings have a chance to make history together, by giving our young the chance for a proper and formal education.

The partnership of your savings and our interest can assure a place in tomorrow for our children by affording the proper amount of money to finance their education.

Below we have listed our seven PARTNERSHIP SAVINGS PLANS. Come and talk to one of our financial counselors, remember they have the same problems you do, so they understand.

7 1/4%
YEARLY

CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.63%
on interest accumulated for 1 yr.

7%
YEARLY

CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.35%
on interest accumulated for 1 yr.

6 3/4%
YEARLY

CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 30 Month Maturity
YIELD INCREASES TO 7.08%
on interest accumulated for 1 yr.

6 1/2%
YEARLY

CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 2 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 6.81%
on interest accumulated for 1 yr.

6 1/2%
YEARLY

CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 1 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 6.81%
on interest accumulated for 1 yr.

5 3/4%
YEARLY

CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 90 Day Maturity
YIELD INCREASES TO 6.02%
on interest accumulated for 1 yr.

5 1/4%
YEARLY

PASSBOOK SAVINGS
Interest Paid to the Date of Withdrawal
YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 yr.

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 - 847-1140

*Funds withdrawn before maturity earn regular passbook rate, less 90 days interest.

VL. Venckaus padėka

Siuomi reiškiamė mūsų nuoširdžiausią padėką, vienokių ar kitokių būdu mums padėjusiems, globojusiems, vašiniusiems, sutikusiems bei išlydėjusiems mūsų viešnagės metu IV PLB Seime Washingtono, Chicagoje ir New Yorke.

Jūsų nuoširdumas ir mūsų dėkingumas telieka gražiausiais prisiminimais buv. PLB Valdybai, IV LPB Seimo organizaciniam komitetui, exc. vysk. V. Brizgiui, Lietuvos atstovui Washingtono J. Kajeckui su poniu, Atstovybės patarėjui Dr. Bačkui su poniu, Vilko pirm. Dr. J. K. Valiūniui, ALT-bos pirm. Dr. K. Bobeliui, naujai išrinktajam PLB Valdybos pirm. inž. B. Najniui su poniu, buv. Venezuolos Lietuvių Draugijos Chicagoje buvusiai ir esamai valdyboms ir visiems jos nariams, o ypatin-gai p-niai Genovaitėi Baradientei, Algiiui Liepinaičiui, kurio rūpes-tingumu JAV LB Centro Valdybos išleistosios brošiūrėlės vertimas ispanų kalboje — Las Violaciones De Los Derechos Humanos En Lithuania Ocupada Por Los Sovieticos — bus suprantamas ir ispaniškai kalban-tiesiems Pietų Amerikos ameri-kiečiams (ypač dabar aktualu po Chilės įvykių V.V.), kun. Jo-nui Borevičiui, naujai išrinkta-jai PLB Valdybai, Marijos ir Antano Rudzių, Lietuvių Radi-jo Forumui, žurn. Vytautui Kas-niūniui, Lietuvių Radijo progra-mos Margutis vedėjui Petriui Pe-truičiui, Walteriui Rask ir Lai-mai Lunekienėi, Irenai ir Vik-torui Kamantanskams, A. Dzir-voniui su poniu, inž. Romui Šiau-dikiui su poniu, Lucy ir Vytau-tui Česnam New Yorke, Lietu-vių Muzikologijos archyvo ve-dėjui prof. Juozui Zilevičiui, Co-mite Internacional Pro-Defensa de la Democracia prezidentui Lic. Felix Martinez Suarez Venezu-eloje, El Universal dienraščio Re-

daktoriui-Direktoriui ir visiems paties tikslu laisvės Lietuvai-geros valios lietuviams bei Lie-tuvos draugams, besisielojan-tiems ir dirbantiems siekiant to

Su tikra pagarba ir dėkingumu
Inž. Vladas Venckus ir
Henrikas Gavorskas,

Venezuolos Lietuvių Bend-ruomenės atstovai IV PLB Seime Washington mieste 1978 m. rugsėjis.

Philomena Says

CHICAGO SAVINGS IS NOW PAYING

5.39% 5.92% 6.003%

Annual Yield on 5 1/4% Passbook Accounts Daily Interest
Annual Yield on 5 9/16% 90-Day Notice Accounts \$100 Minimum
Annual Yield on 6 1/8% 90-Day Savings Certificate \$1,000 Minimum

6.81% 7.08% 7.35%

Annual Yield on 6 1/2% One Year Savings Certificate \$1,000 Minimum
Annual Yield on 7 1/8% 30-Month Savings Certificate \$5,000 Minimum
Annual Yield on 7 3/8% Four Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

7 1/4%

on Four Year Savings Certificates \$10,000 Minimum

7.627%

Annual Yield

For 49 years, savers at near-\$100 million Chicago Savings have become accustomed to the highest rates permitted by law. It is possible to offer the above yield where earnings remain undisturbed and are com-pounded for a year or more.

CHICAGO ****

savings and loan association

6245 South Western Avenue 476 / 575

Passbook Savings Earn From Day of Deposit to Day of Withdrawal

DR. K. PAUTIENIS

RŪKYMAS IŠAUGINA VĒŽI

(Tęsinys)

Tabako sudėtis ir jo nuodingumas

Dabartiniu metu mokslas jau yra nustatęs, kad tabakas turi kelis šimtus savo sudėtinųjų dalių. Rūkomas tabakas turi nuo 1% iki 8% nikotino. Pavyzdin, Kubos tabakas iš Havanos turi 1.6% nikotino. Pats grynas nikotinas yra bespalvis skystis, tik susidūręs su oru gauna rausvą spalvą. Vienas lašas nikotino sveria apie 25 miligramus — 1 gramas turi 1,000 miligramų, o pusė lašo mirtinai nuodija vaikų, 2 ar 3 lašai yra mirtini suaugusiems žmogui. Nikotinas neturi jokios gydomos galios. Jis žinomas kaip nuodas, kuris paralizuoja periferinę ir centrinę nervų sistemą.

Tabakas turi keletą šimtu sudėtinųjų dalių, bet čia paminėsiu jų tik keliolika: nikotinas, celiuliozė, krakmolai, proteinas, cukrus, alkoholidai, hidrokarbonatai, phenolai, riebaliniai rūgštys, isoprenoidai, sterolis, arsenikas ir daug kitų medžiagų.

Viena cigaretė turi 0.25 miligramus arseniko. J. L. Hartwello duomenimis, vėžio tyrimo institutas įleido po oda, pelėms, tabaką rasta benzopirina. Šitas bandymas vėžio institute atliktas su 10,000 tūkstančių pelių. Po 14 savaitių bandymo, 50% pelių susirgo sarcoma (vėžio ligos variantas), o po 24 savaitių 98% pelių susirgo kitais pikty-

biniais navikais — vėžio kitos formos.

1970 m. sausio Journal of cancer skelbia, kad pagal ankstybesnes statistikas šiais metais USA turės mirti apie 330,000 žmonių nuo vėžio ligos. Tai trečdalis milijono žmonių aukų vien tik vėžiui. Į šitą skaičių priskaitoma ir daug tūkstančių nelaimingų tabakų rūkančių vėžio aukų.

Idomios žinios iš Anglijos. Britų vyriausiasios medicinos valdytojas, Sir Georg Goldberg skelbia, kad 1969 metais Anglijoje vėžio mirtingumas pakilo 2%. Ypač smarkiai pakilęs mirtingumas, pas rūkančias moteris. Jis skelbia, kad Anglijoje kas metai 100,000 rūkančių miršta, ankstyva mirtimi. R. W. Willis nurodo, kad Švedijoje 50% moterų, rūkančių pypkę, turi vėžį ant lūpų.

Rūkymas ir moterų neštumas

Rūkančių moterų vaikai dažnai gimsta mažesnio svorio, negu normalūs vaikai. Mažesnio svorio gimęs vaikas yra nepakankamai atsparus. Jis vystosi ir auga lėčiau. Rūkančioms moterims retkarčiais nikotino intoksikacija išsukia priešlaikiną gimdymą arba pradžioje neštumo išsukia abortą. Prieš laiką gimęs vaikas dažnai būna silpnas už normalų. Kai kada toliu susirgo sarcoma (vėžio ligos variantas), o po 24 savaitių 98% pelių susirgo kitais pikty-

Kai nebuvo dar Alvedo... prausėmės iš blūdo...

Kaip veikia rūkymas į kvėpavimo takus

Berūkiant, pirmiausia tabako dūmai ir tabakas erzina burnos lūpų gleivinę ir per ilgesnį laiką išsukia burnos gleivinių uždegimą. Nuo rūkymo per ilgesnį laiką funkcija gerkles, trachejos bronchų ir plaučių sumažėja. Kvėpuojamų takų, paviršiaus, virpantis plaukelių epitelis mažai juda, pasidaro žemesnis, lyg sudyla. Ligonis jaučia sunkumą krūtineje ir jautia, kad skrepliai susidarę nelipa aukštyn, o plaučiai neišvalo. Nesivalo dėl to, kad virpamo epitelio plaukeliai, pasidaro neaktyvūs, nepakamai juda ir dulks sekretas ir tabako liekanos pasilieka prielipę prie kvėpavimo takų paviršiaus.

Susidarę skrepliai susimaišo su tabako liekanomis ir erzina kvėpavimo paviršių ir net užkemša smulkius bronchus, ypač dusulys. Kvėpuojamas paviršius, nepajėgdamas išmesti rūkomų kenksmingų dulkių, lengvai įsibrauna giliau į audinius.

Rūkymas kenkia ir širdžiai, nes rūkančio kraujyje yra daugiau anglies viendegio (carbon monoxide). Normaliai pas žmogų gali būti ne daugiau kune 3% anglies viendegio, bet pas rūkantį jis pakyla. Kraujas normaliai į širdį turi atnešti deguonio, o neanglies viendegio, kuris pakyla iki 5-10% rūkančio kraujuje. Taip pat nikotinas sutraukia kraujo indus širdies raumenyse. Pas daug rūkančius atsiranda širdies skausmai, anginos priepuoliai.

Rūkantieji, su skrandžio opa, turi didesnį mirtingumą negu nerūkantieji. Širdies vainikinių arterijų susirgimas pas rūkančius duoda mirtingumą 615, o pas nerūkiančius tik 304, apskaičiuota, kad iš 100,000 ligonių. Pagal statistiką, kas metai Amerikoje rūkančių miršta 45,000 nuo širdies smūgio. Smulkių arterijų susirgimas pas rūkančius pasitaiko daug dažniau, kurie duoda kojų ir pirštų gangrenas. Plaučių emphisema (plaučių išplėtimas, daug dažniau pasitaiko, pas rūkančius. Plaučių vėžys dešimt kartų dažniau pasi-

taiko pas rūkančius. Gerkles, stemplės ir burnos vėžys daug dažniau pasitaiko pas rūkančius. Apdraudimo kampanijos apskaičiavo, kad iš 400,000 ligonių, kad rūkantieji 50% daugiau praleidžia ligoninėse, negu nerūkantieji. Dėl to apdraudimo kampanijos rūkantiems apdraudos mokestį skaito didesnį, negu nerūkantiems.

Nuo 1914 metų Amerikoje plaučių vėžiu 25 kartus daugiau susergera negu anksčiau. Amerikoje plaučių vėžys kas metai daugiau užmuša žmonių, negu žūsta automobilių nelaimėse. Iš 100,000 tūkst. gyventojų, jei nerūko, serga vėžiu 12 žmonių, jei rūko, tai serga vėžiu 127. Jei abu tėvai rūko, tai 44% berniukų ir 37% mergaičių šeimoje rūko. Jei tėvai visai nerūko, tai tik 29% berniukų ir 16% mergaičių šeimoje rūko. Jei rūkoma per dieną 1/2 pakelio cigarečių, tai pas tuos vėžys plaučiuose atsiranda 7 kartus dažniau, negu pas nerūkiančius. Jei rūkantis sustojo rūkyti nuo 1 metų iki 10 metų, tai jo galimumas vėžiui atsirasti yra 67% mažesnis. Jei rūkantis jau 10 metų nerūko, tai galimamai atsirasti vėžiui dar mažesni.

Lietuviai mokslo pasaulyje

Vainutis K. Vaitkevičius iš Oncology Dept., Wayne State University College of Medicine, Detroit, Michigan rašo knyga apie krūties vėžio gydymą. Jis yra atsiekęs puikius rezultatus per chemoterapiją. Jis mano, kad vėžio ligų gydyme ir kontrolėje chemoterapija ir imunochemija bus galutinis atsakymas. Vytautas Grakauskas iš Fluorochem, Inc., Azusa, California parašė straipsnį apie polinitroalkilinių eterių sintezę, kuris yra paskelbtas leidinyje The Journal of Organic Chemistry, tomas 38, nr. 17 1973 m. rugpj. 24 d. Air Force Cambridge Research Laboratory, Laurence G.

Hanscom Field, Bedford, Mass., bibliografija antram 1972 metų ketvirciui apie saulės sistemos tyrinėjimus, paskelbta leidinyje Icarus, tomas 19, nr. 4 1973 rugpj. mėn., reikšmingu įnašu nurodo straipsnį apie Marso paviršiaus matavimus, kurio bendraautoriaus yra Arvydas Klorė iš Jet Propulsion Laboratory, Pasadena, California.

Saulius Simoliūnas

"NAUJIENOS" KIEKVIENO LIETUVIO DRAUGAS IR BIČIULIS

plauškas Ramūnas aiškiai parodys, ant kokios epochos slenksčio lietuviai "mokslininkai" rengiasi atsistoti. Reporteris

Mokslininkams reikalingas artumas

DR. C. MATAS

Praeito penktadienio vakarą Lietuvių Tautiniuose namuose įvyko įvairios mokslo srityse dirbančių lietuvių pasitarimas. Inž. Jonas Jurkūnas, inž. Juozas Rimkevičius padedamas, lapkričio mėnesį jėzuitų namuose nori susaukti platesnį mokslo šakose dirbančių lietuvių pasitarimą. Jie sukviest žmones, kad galėtų aptarti, kaip tą pasitarimą padaryti idomesnį ir našesni.

Iš padarytų pranešimų ir paskelbtų kvietimų matyti, kad lietuvių mokslininkai yra pasimetę. Tėvai leido vaikus mokytis, šie išsiskirstė po įvairius Amerikos mokslo centrus, dirba naudinga darba, bet pasimetę. Nutrūko jų ryšiai su lietuviomis, jie net nepažįsta buvusių savo pažįstamų, jėzuitų bendro žodžio su kitose mokslo srityse dirbančiais savo tautiečiais. Didokas lietuvių skaičius gerai baigė mokslo ir buvo pakviesti dirbti mokslo darba, bet per kelis paskutinius dešimtmečius jų ryšiai nutrūko ne tik su buvusiais suolo draugais, bet iš viso net su lietuviomis.

Jėzuitų namuose šaukiamas didesnis mokslo srityje dirbančių lietuvių susirinkimas, kad galėtų atnaujinti pažintis, sustiprinti ryšius ir tarp savęs pasidalyti lietuvių pasiektais rezultatais modernaus mokslo srityse. Kad lietuvių mokslininkai suvažiuotų, tai suplanuota plati ir įvairi programa.

Iš Clevelando į Čikagą buvo atvažiavęs Dr. inž. Stepas Matas, kuris tvarkys to suvažiavimo technologijos ir architektūros programą, ir Dr. Jonas Valaitis, kuris vadovaus modernios medicinos mokslų programai. Dr. Čepas pranešė, kad suvažiavusiems paskaitą skaitys Valdis Adamkus. Jis kalbės apie ekologijos problemas, kurias jis iš kasdieninio darbo gerai pažįs-

ta. K. Devenis paaiškins, kaip eina šalia Bostono esančios Charles upės apšvarinimo darbai. Dr. V. Klemas kalbės apie satelitų vedamą jūros pakraščių tyrinėjimą. Programoje numatyta pakviesti Alfredą Kulpa-Kulpavičių, kad pakalbėtų apie "Dabartinę Vilniaus architektūrą", Algį Bublį — apie "Europos moderniąją architektūrą" ir Eugenijų Bartkų apie fabrikų konstrukciją.

Dr. Jono Valaičio vadovaujamoje medicinos srityje Dr. Vaidutis Vaitkevičius kalbės apie naujoves vėžio diagnostikoje, Dr. Rimgaudas Nemickas papasakos apie širdies ligas, o mokslininkai Dr. Gediminas Balukas, Dr. Trimakienė, kun. Juozas Burevičius, adv. Povilas Žumbakis ir kitos Dr. Valaičio pakviestos medicinos mokslo garsenybės.

Mokslo vyrai ir moterys kviečiami Čikagos lapkričio 21-25 toms dienoms. Kad jiems nebūtų nuobodų kelias dienas klausytis vien tikslų mokslų, nutarta suruošti susipažinimo vakarą, Vl. Jakubėno kūrinių koncertą, o "Sabreje" net banketą.

O kad tos penkis dienas jėzuitų namuose būtų įvairesnės, tai pajavairinimui pakviestas Dr. Juozas Girnius, dabartinėje Lietuvoje nebuves, aiškinti suvažiavusiems mokslininkams apie dabarties filosofijos padėtį Lietuvoje, o kitas modernus mokslininkas, Dr. Kęstutis Skrupskelis, skaitys rimtą paskaitą tokia tema "Ką lietuvių filisofai tokia tema Lenino raštuose". Paskaita bus ne Kapsuko universitete, bet jėzuitų namuose.

Jėzuitų kam dar stigtų įvairių niučių, tai Dr. Povilas Dilys pakalbės apie šio amžiaus "Dievo dievystę", o kun. Feliksas Juzevičius kalbės apie krikščionišką kultūrą "vilties ir nevilties dialektikoje". O prof. Antanas Pa-

Midland Savings aptaraujta taupymo ir namų paskolų reikalus visos mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje. Saskaitys apdraustos iki \$20,000. Frank Zogas, President. 5 1/4% Passbook Savings. All accounts compounded daily — paid quarterly. 7% 4 Years Savings Certificate (Minimum \$5,000).

JEIGU NEBŪTŲ SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ, NEBŪTŲ IR NAUJŲJŲ! Prof. Vlado Biržiško "Senųjų Lietuviškų Knygų Istorija" yra veidrodis, kuriame atsispindi pirmųjų lietuviškų knygų kelias. Kietas viršelis ir išlotos knygos kainą yra tik \$3.00, minkšt. \$2.50. Knyga Jums bus pasiūta, jei atsiųsite pinigus šiuo adresu: NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608.

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI Poesija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar krykštavimai. Naujienose galima gauti šių perliū ir žemdirbių mūsų maziems bei jaunimui: 1. N. Butkienė, VELYKU PASAKOS, 32 psl., telna 6 pasakos ir DVY-NUKĖS, 34 psl. su 8 apsakymėliais iš vaiku pasaulio. Abi gausiai iliustruotos. Spajvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol. 2. Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KIŠKELIS, pasaka mažiesiems. Jūrėtės Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražus leidinys. \$1.50. 3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 apsakaitės vaikams. Dail. V. Simančevičiaus iliustruota, 130 psl., \$1.80. 5. Maironis JAUNOJI LIETUVA, poema. 118 psl., \$1.00. 6. Alfonsas Vambutas, TRYS SAKALAI, Liet. Mokytojų s-gos premiuota knvga. Joie originalūs apsakvmai, padavimai, legendos, novelės. Dail. V. Stančkaitės iliustracijos, 186 psl., kaina 2 dol. 7. Juozas Švaištis, ŠAUNUS PENKETUKAS, apsakaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir žvėžių. Iliustruota dail. Z. Sodeikienės. Didelio formato, kietais viršeliais, puikus 77 psl. leidinys. \$3.00. 8. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai. Plihuoti padavimai, legendos ir pasakos — kaip senovės lietuvių ir žemaičių bendravo su savo dievais, 54 psl., \$1.00. Vaikai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengvųjų juos įpratinti lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuoti vaikams perkamas dovanas — pusė knygų, pusė žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn. NAUJIENOS, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka didelius darbus. Pirmą, jie padeda Jums pasiekti asmeniškų jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams išgyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuošimčius nuo mėnesio pirmos.

NEW RATES ON SAVINGS CERTIFICATES

7 1/4%	PER ANNUM
	\$5,000.00 OR MORE
	4 YEAR MATURITY
6 3/4%	\$5,000.00 OR MORE
	30 MONTHS MATURITY
6 1/2%	\$2,500.00 OR MORE
	1 YEAR MATURITY

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1800 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608
VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS.
Isteigta 1923 metais. Tel. 421-3070

Ištaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti.

Nesenai išėjusi laukta Juozės Vaičiūnienės knyga TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS 100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00. Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzempliorių Ansambliui, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų. Knygą galima gauti Naujienose arba pasiūnciant čekį ar Money orderį tokiu adresu: NAUJIENOS 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc. 1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone MA 1-4100

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.50 per 3 months.
In other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$7.00 per three months.
Canada \$22.00 per year; other countries \$23.00 per year.

15 cents per copy, 15 c. on Saturday

Dienraščio kainos:
Chicagoje ir priemiesčiuose:
metams \$22.00
pusių metų \$12.00
trims mėnesiams \$7.50
vienam mėnesiui \$3.00

Kitose JAV vietose:
metams \$20.00
pusių metų \$11.00

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Seštadieniais — iki 12 val.

AKTYVŲ IR NEAKTYVŲ KOMUNISTAI

Nepriklausomoje Lietuvoje lietuvių komunistų veikimo nebuvo. Prie komunistų prisidėjo vienas kitas mokytojas nepajėgęs stambaus Suvalkių ūkininkų sūnus, bet kiti lietuviai komunistais nesidomėjo. Lietuvoje visą partinį darbą atlikdavo kitataučiai. Lietuvos policija kiekvieną komunistuojantį labai gerai pažino ir jai nesunku buvo sekėti Maskvos finansuojamą veiklą.

Reikalai šiandien pasikeitė. Dabar Lietuvoje jau partijai priklauso keli tūkstantai žmonių. Kiekvienas atsakomybę valstybės darbą dirbantį valdininkas privalo priklausti komunistų partijai. Jeigu jis nepriklauso partijai, tai ilgai darbe nebus. Iš geresnio darbo jis bus permetamas į mažiau atlyginamą darbą. Iš patogesnių darbo sąlygų, jis bus nustumiamas į kampą arba visai paliktas be darbo. Kiekvienoje dirbtuvėje dabar sudaryta komunistinė grupelė, kuri bando kištis į visus ūkio ir pramonės reikalus.

Komunistų partijos narių "tarybinėje" Lietuvoje yra daug, bet partijai naudos iš jų veikia nėra. Narių skaičius didelis, bet "komunistinė santvarka" labai silpnutė. Silpnai ji todėl, kad tie partijos nariai labai jau neveikliai. Abu dešimtmečių komunistų partijos vadovybė kaltino Lietuvos mokytojus. Jie buvo atsakingi už jaunimo auklėjimą. Juos kaltino pareigų neatlikimu, nepriauklėjimu komunistų. Be partijos narių valdžia negalėjo apsieiti. Į partiją ėmė, kas pasitaikė. Surodo davė lenktyniavimą. Kitus pralenkęs žmogus buvo kviečiamas į partiją. Jeigu jis įstodavo, tai buvo skelbiamas lenktyniavimo laimėjimu. Bet jeigu jis nelabai norėdavo stoti į partijos eiles, tai lenktyniavimo laimėtojų būdavo paskelbiamas kitas žmogus, kuris drįsdavo tapti partiniu. Toki "lenktyniavimatai" buvo naudingi raginti darbininkus sparčiau dirbti, bet pačiai partijai didelės naudos iš jų nebuvo.

Dabar susidarė tokia padėtis, tokie partijos nariai pačiai partijai jau tapo našta. Partijos narių skaičius didelis, bet naudos iš jų nedaug. Partijos narys privalo būti veiklus, bet šitokių būdu tapusieji nariai reikalingos veiklos neberodo. Dabar partijos centro komitetas pradėjo ieškoti varovų naujai priimtoms arba sulėtėjusiems nariams. Tuo reikalauja naujai parvežta Tiesa šitaip rašo:

"Ypač pagirtinos partinių grupių parangos ideologiniame darbe, komunistiškai auklėjant pačių komunistų aktyvumą. Ruošiantis partinių dokumentų keitimui, su atskirais komunistais aiškinomės jų pasyvumo priežastis, kalbėjomės partinės drausmės ir kitais klausimais. Mums į pagalbą atėjo partinių grupių organizatoriai. Jie geriausiai pažįsta komunistus, žino jų sugebėjimus, polinkius, netgi pasyvumo priežastis. Todėl pokalbiai buvo efektingi. Komunistai, su kuriais kalbėjome, geriau suprato savo pareigą ir atsakomybę. Juos globojame ir toliau. Partinių grupių vadovai rūpi, kad šie komunistai turėtų įpareigojimus, moko individualaus darbo, stebi, kaip jie tarsi savo pažadus". (Tiesa, 1973 m. rugs. 27 d., 2 psl.)

ST. TRINKA

BĖGO NUOGA IR ŠAUKĖSI PAGALBOS

Dvidešimt dviejų metų Sharon Fallon gyvenanti Libertyville mieste, Illinois, buvo studentė, pasiturinti tėvų dukterė ir banke savo einamoji sąskaitoje turėjo 3,000 dolerių. Ji galvojo, kad baigusi universitetą ištektės, sukurs savo šeimą ir galės savarankiškai gyventi. Tačiau ji nepagalvojo, kad jos gyvenime bus toks įvykis, kurio metu ji nuoga nakties metu dykumoje turės bėgti nuo žmogžudžio, nužudžiusio jos kelionės draugą ir ją išprievartavusio. Ji daug kartų girdėjo jaunus vaikus ir mergaites pasakojančius, kad yra labai įdomu automobiliu važinėti po Ameriką, pamatyti jos gamtos grožį, pažinti žmones ir susipažinti su jų papročiais. Tam reikalui nereik

kia turėti daug pinigų. Reikia išėjus ant plento pakelti nykštį. Iš pravažiuojančių keleivių visuomet atsiranda gerų žmonių, kurie savo automobiliu be jokio užmokėčio nuveža po kelius šimtus mylių. Keli jauni vaikinai ir mergaitės jai pasakojo, kad tokio būdu jie buvo nuvažiavę apie 1,000 mylių ir laimingai sugrįžo atgal į savo namus.

Prisiklausiusi tų pasakų, Sharon atostogų metu irgi sugalvojo nuvažiuoti į Kaliforniją, kad galėtų pamatyti Pacifiko okeaną ir kaip tame krašte gyvena žmonės.

Tuo tikslu, susidėjusi į kuprinę jai kelionėje būtinais reikalingus daiktus, ji iškeliavo iš namų. Kelionę jei sekėsi, nes

atsirado daug geros širdies žmonių, kurie, jei paklausyti, jį be jokio užmokėčio nuveždavo po kelius šimtus mylių. Jei ne būdavo kas jį paveža, tai jį pakelyje susirasdavo sau pripuolamieji darbai ir tokie būdai jį laimingai pasiekė Kaliforniją. Čia pabuvusį kurį laiką aplankiusi hipių kaimelį, pakenkusi savo norą pamatyti Pacifiko okeaną ir kaip gyvena tame krašte žmonės, nutarė grįžti atgal į savo tėviškę, kad galėtų tęsti mokslą.

Būdama Kalifornijoje, ji susipažino su vienu jaunu vaiku, kuris papasakojo, kad gyvena tame pačiame Libertyville mieste ir, kad buvo irgi atvykęs į Kalifornijos kraštą pamatyti kaip čia gyvena žmonės. O dabar nori grįžti atgal į savo tėviškę. Po šito pasikalbėjimo nutarė keliauti drauge ir pageminti laimes, gal kokias pravažiuojanti mašina juos paveš. Tuo tikslu išėję ant plento, pakėlė nykštį žmogus juos paveš Illinois valstybės link.

Tai buvo pекtadienis, 1973 metų kovo mėnesio 30 diena, kada jie pradėjo savo kelionę atgal.

Neužiugo, vienas gerasirdis žmogus savo automobiliu juos pavežė iki Jumo miesto, Arizona valstijoje. Važiuojant jos bendrakeleivis pasakojo, kad jo vardas yra Bob, o pavardė Miller, esąs 24 metų amžiaus ir gyvena tame pačiame Libertyville mieste, kur ir ji gyvena. Be to, papasakojo, kad jis irgi mėgsta keliauti po Ameriką, pamatyti jos grožį ir nori pamatyti kaip kitose valstijose gyvena žmonės.

Atvykę į Jumą, išėję ant plento, pakėlė nykštį ir laukė iki kokios pravažiuojanti mašina juos paveš į namų link. Kadaangi jį kelionės tikslas buvo tas pats, tai susidraugavo ir vienas kitam pradėjo pasakoti kelionėje patirtus nuotykius.

Neužiugo, viena paskutinio modelio Sevroleto firmos mašina sustojo ir jį paklausė, kuria kryptimi jie nori važiuoti. Bob atsakė, kad į rytus, kad pasiekia Illinois valstiją. Į tai Sevroleto važiuojantis jaunas vyras pasakė, kad jis važiuojantis į Fenikso miestą, kuris yra apie 200 mylių nuo Jumo miesto ir jei jie nori, tai jis juos iki to miesto gali nuvežti. Sharon pasakė aciu ir už kelių minučių ji su savo kelionės draugu Bobu patogiai sėdėjo Sevroleto mašinos užpakalinėje sėdynėje. Juos paėmęs vyras važiuodamas papasakojo, kad jo vardas yra Biler, kad jis gyvena Fenikso mieste. Be to, papasakojo išvažiuodamas iš Jumo miesto jis klibėjęs telefonu su draugais, gyvenančiais Fenikso mieste, kurie jam papasakojo, kad Fenikse buvęs toks smarklus lietus, kad visi tiltai pastaityti per Salt upę buvo apsemti.

Besikalbant jis atidaręs esančią automobilių dešinėje pusėje mažą spintelę, kurioje yra laikomos piratinės ir kiti smulkūs daiktai, iš jos išėmęs jiems parodė 45 kalibro pistoletą, sakydamas, kad ginklas kelionėje yra visuomet reikalingas, nes nežinia kas gali atsitikti. Be to, papasakojo, kad automobiliu bagažinėje jis turi 22 kalibro šautuvą ir, kad esąs mėgėjas šaudyti į taikinį. Išgirdęs tai Bob Milleris irgi papasakojo, kad jis savo namuose turi šautuvą ir, kad jis irgi mėgsta šaudyti į taikinius. Apie 4 valandą po pietų, visi trys pasijuto esą alkani ir ištroškę, todėl nedavė žadėjimo apie 20 mylių nuo Fenikso, prie vienos mažos krautuvės sustojo ir nusipirko painių degtinės, alaus, sumuštinių ir šovininių 45 ir 22 kalibro, kad galėtų šaudyti į taikinį. Trumpą laiką pavažiavęs, jis pasuko iš plento į per dykumą einantį kelią ir kiek pavažiavęs, sustojo ir pasistatęs taikinį pradėjo valgyti nusipirktus sumuštinius, gerti degtinę ir alų ir, šaudyti į taikinį. Iššaudžius nusipirktus šovinius, Bileris pasakė, kad jis nuvažiuos atgal į krautuvę nusipirkti daugiau šovinių, kad jie galėtų šaudyti į taikinį. Netrukus jis grįžo ir parvežė šovinių alaus ir keletą sumuštinių, kad turėtų ką valgyti. Pašaukę į taikinius, Bileris su Bobu vaikščiojo po dykumą, ieškodami ar nepamatys kokį laukinį triušį, kad galėtų nušauti. Neradę triušių, išgėrė dar keletą bonkų alaus ir sugrįžo prie mašinos.

Nuo išgertos degtinės ir alaus Bileris pasidarė labai draugiškas su Sharon ir dažnai pradėjo ją apkabinti, rodydamas kaip reikia šaudyti į taikinį. Kai jau visai sutemo, Bileris su Sharon atsėdėjo į automobilio užpakalinę sėdynę, o Bobas, kuris savo rankose laikė šautuvą, į priešakinę. Už kelių minučių Bileris pakvietė Bobą, kad išliptų iš mašinos ir, kad jam duotų šautuvą, nes jį nori padėti į mašinos bagažinę. Jiems išlipus, Sharon girdėjo, kad jie tarp savęs dėl kažkokio reikalo susiginčijo. Kadaangi pūtelė gana stiprus vėjas, tai apie ką jie kalbėjo — negirdėjo. Už kelių minučių pasigirdo vienas šuvis, po kurio Bileris, grįžęs pas Sharon, jai pasakė: "Jis yra negyvas".

Kai Sharon paklausė, kas atsitiko? Jis dar kartą pakartojo: "Jis yra negyvas". Kai ji išlipusi iš mašinos, norėjo nueiti ir pažiūrėti, kas atsitiko su jos kelionės draugu, jis ją pagriebė už rankos, įstūmė į automobilio priešakinę sėdynę ir, užtrenkęs duris, pasakė: "Tu sėdėk čia, o jei nėsėdėsi, tai bus blogai". Po to, nuejęs prie automobilio užpakalo į jo bagažinę įkėlė Bobą.

bo lavoną. Grįžęs, jis pareikalavo, kad ji turėtų su juo lytinius santykius. Jai atsakius, jis pasakė: "Kodėl ne, tavo draugas yra miręs ir jis tau negali padėti".

Jai sekantį kartą atsakius su juo turėti lytinius santykius, jis iš savo švarko kišenės ištraukė geležinius pincius, su kuriais policininkai surakina nusikaltėliams rankas, su jais jos dešinę ranką prirakinė prieš automobilio durų rankenos, pradėjo toliau važiuoti, matyt, ieškodamas vietos, kur galėtų paslėpti nužudytą Bobo lavoną.

Už kelių minučių jis sustojo ant kelio, kuris buvo apie 4 mylias nuo plento irėjo link ežerū, vadinamo Lake Pleasant. Po to, jis, nuplėšęs nuo jos rūbus, ją parvežęs ant automobilio priešakinės sėdynės ir išprievartavo. Pasitenkęs, jis pradėjo gerti paskutinę bonką alaus, kuri buvo likusi nuo piškono. Nugėręs pusę bonkos, jis pasislūpė ir Sharon išgerti alaus, bet ji verkdamas atsiskakė.

Išgėręs likusį alų, jis dar kartą ją išprievartavo. Po to jis jai nuo dešinės rankos nuėmė pincius, su kuriais jai buvo prirakinęs priemašinos duris, matyt, galvodamas, kad nebėra reikalo ją prirakinimą laikyti. Apie vidurnaktį, Sharon pamatė, kad jis pradėjo snauti, o vėliau visai užmigo. Pasinaudojusi ta progą, ji ištraukė iš automobilio raketus, su kuriais yra užvedamas motoras ir atrakinama bagažinė, atidarė duris, ir išlipusi iš mašinos, pradėjo bėgti tolyn nuo automobilio.

Zudikas, matyt, pajuto, kad jos nebėra mašinoje, todėl išlipęs iš mašinos pradėjo jos ieškoti. Buvo tamsu, ji buvo pasislėpusi už krūmų, todėl jis jos nerado. Po to, įlipęs į mašiną, jis uždegė šviesas ir vėl pradėjo jos ieškoti. Kadangi šviesos buvo nukreiptos į priešingą pusę, tai jis jos irgi negalėjo matyti.

Po to, nuėjo keliu pirmyn, matyt, manydamas, kad ji nuėjo ta kryptimi. Jam nuėjus, ji pradėjo bėgti pirmyn į priešingą pusę, bijodama, kad Bileris, ją suradęs, nenužudytų. Pabėgusi apie, vieną mylią, pamatė prieš save atvažiuojančio automobilio šviesas. Tai pamačiusi suprato, kad važiuojantis ta mašina žmogus gali ją išgelbėti nuo mirties, todėl atsistojusi ant vidurio kelio pradėjo mosikuoti rankomis, duodama ženklą, kad sustotų.

Tuo automobilio važiuoja vienas vyriškis, gyvenantis Fenikso mieste ir važiuojantis į Pleasant ežerą žuvauti. Manydama, kad anksti rytą jis galės pagauti žuvis. Pamatęs ant kelio nuoga moterį, mostikuojančią rankomis, sustojo ir iš karto pamano,

(Nukelta į 5 psl.)

JAU AIŠKIAU PRABILO

Dabar vadinama Mažoji Lietuva — Karaliaučiaus sritis, kurią sovietiniai rusai pramanę okupaciškai vadinti Kaliningradskaja oblast, tai kur kas dar neapima visos Mažosios Lietuvos, arba kronikininko Simono Grunavo iš Tulkinų apie 1520 metus *Undir* — arba *Kleinlitau*, t. y. Žemutinės, arba Mažosios, Lietuvos, nes, mat, lietuvių tautos plotas dar eina ir nuo 1945 metų patsdaminės Vėžainių — Paserijos — Sarijos žiočių linijos *ipietus*, taigi gilyn į Varmijos — Varmės vyskupijos pietinę dalį, ir dar žr. augščiau 4 skirsnio "b" skirsnelyje užsimintą Sk. Šlapelio žemėlapi.

S. Grunavo kraštovardis "Zemutinė, arba Mažoji, Lietuva" dar nėra nei tradicinis aiškinti pvz. jokių istorikų. O tai net labai svarbus kraštovardis ypač dėl *Zemutinė* įvardo. Bet tai jau atskira tema, ir gal pasieks kur išspausdinti atskiromis.

f) Čia autoriaus pavartotas vėl naujas įvardas "Rūsijos Federacijai", kurio tokio nėra, ir žr. augščiau 2 skirsnio "c ir d" skirsnelius. Šitokių pramanitinių įvardų autorius net per daug iššlovina SSSR —

Sov. Rusiją. *Federacijos* įvardas LE. VI. 189 p. šitaip yra aptartas: *Federacija* — atskirų valstybių sąjunga arba vienalytė jungtinė valstybė (Bundesstaat), sudaryta iš dviejų ar daugiau valstybių arba atskirų kraštų *laisvu* susitarimu. — Ten patikiama ir federuotųjų valstybių pavyzdžių, bet ten nėra suminėtos kokios "Rūsijos Federacijos", kurios gyvenime ne tik nebuvo ir nėra, bet ir negali būti. Visos trys Pabaltijo Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybės respublikos, Ukrainos, Gudijos, Azerbaidžano, Gruzijos ir kitos valstybės respublikos, kaip ir dar nemaža vis neslaviškių nerusų tautų, — visos buvo į SSSR — Sov. Rusijos kolonizacinę diktatūrinę, imperalistinę, taigi antidemokratinę valstybę *ne jų laisvu susitarimu* įjungtos, bet *per prievartą*, t. y. variagiškuoju ginklu, šantažu, politinę apgaule, okupacija ir aneksija. Šių laikų kolonijai naikinimo išbėgijime Sovietų Rusiją, tartum kokia "sviataja sviatych, — šventenybė nelicencijuojami", dar tebėra palikta ir pasilikusi net didžiausia ir tipinga kolonijinė valstybė Europoje ir apskritai pasaulyje. Šituo normaliausių fenomenų nėra ko velikorogams — rusams — moskvičiams didžiuliais ir girtis, ypač nežinant, ką jiems atneš ryt-diena porytis. Vienas kartas nemeluos!

g) Tėsių vyskupijos valdomas *buves* Klaipėdos Kraštas" ir tebėra vadinamas

Klaipėdos kraštu, arba tiksliau — Klaipėdos sritimi iš tik trijų apskritųjų Lietuvos žemaitijos pietvakariniuose ir daugybės lietuviškų nemuninių upių upelių žemupiuose.

h) "Taigi bažnytiniam žemėlapyje lenkų (sovietinės Lenkijos valstybės, PB.) valdomai vyskupijai priskirtos žemės esančios Sovietų Sąjungos sudėtyje", — būtų visai racionalu, kad būtų toks koks žemėlapis kur nors laikraštyje ir išspausdintas bei reikiama labai rimtai apgalvotai paaiškintas, nes kitaip skaitytojai gali labai lengvai pradėti "sovietiška maskviška" galvoti. Jau ir dabar matyti, kad kaip net rimtų rašančiųjų straipsniuose pasiduodama "maskviniam mokslui", o pasiduodant imama ir rašoma nešalybė, klaidinčiai.

5. "Praktiškai nieko ir nebus, kaip ir Kaliningradą pavestį Lietuvos bažnytinės provincijos žinion arba bent pavestį administruoti lietuviui dvasiškui". Ten lietuvių, daugumoje katalikų, gyvena apie 30.000", — rašo autorius, nors, deja, jis net iš anksto, nė neverčiamas, jau vožia kepurę kažkam su savo nelemtuojų "arba bent...". Iš šio mano viso straipsnio galima suprasti, kad, mažiausia, Mažoji Lietuva — Karaliaučiaus sritis privalo būti pavesta Lietuvos bažnytinės provincijos žinion.

a) Autorius bus buvęs norėjęs pasakyti, kad — pavestį *Mažąją Lietuvą* — *Karaliaučiaus sritį*, o naujosios pavadinimo rus. *Kaliningradas* yra šios srities tik centrinis miestas, iš pat pradžių, kur kas prieš 1242 metų datą, baltų pasistatytas ir pavadinatas *Tvanksta* ar *Tvankstas*, greičiausia iš 1308 bei 1326 metu žinant sūdnėtinio žodžio *Tuvangstu* 1, Tu(?) + vāng — st — a, taigi iš *Tuv + vāng — st — a*, paskui ordininkų okupacijosje Regiomontum bei kitaip ir dar vėliau vok. *Koenigsberg*, liet. *Karaliaučia*, — ius 1, lat. *Karaliaučia*, šitaip ji vadinti Sov. Rusijai uždraudus okupuotoms lietuviams ir latviams: įsakius vadinti rus. Kaliningrad "Kaliningo miestu". Taip svetimųjų falsifikuojama ir falsifikuojama baltų ir lietuvių istorija, geografiškai... o dabar net ir paprotynas. Gi jokių slavinių "gradų" Prūsijoje ir Mažojoje Lietuvoje nebuvo ir nėra, nes tas viškas stovi aiškų — baltų teritorijoje.

b) Kadangi M. Lietuva — Karaliaučiaus sritis geografiškai, archeologiškai, istoriškai, etniškai ir kitaip nuo amžių suaugusi yra su visa Lietuva ir lietuvių tautos kultūra, tai ji ir bažnytiškai tegali priklausyti tik Lietuvos bažnytinėi provincijai. Ir plg. jai kontrastą: Breslavo — Vroclavo arkivyskupijos Lenkijos valstybėje nesena atsirandami, kur lenkams visai dirbtinai irliūdiniu, išskyrus kad jie turi ginklinę

jėgą ir "dėdžių užtarčių"; žr. "1" skyriaus pradžia.

6. O kokios aiškos bendrosios išvados dar neišsimeka čia rašyti. Juk įdomiau eiliniams palankti, kas iš to išeis. Gal bus tarpusavyje išsišnekėta ir gal net cirkuliariskai viešai atsiliepta, jei esama rūpescio ir rūpestingumo. O jei nebūti konstruktyviai atsiliepiama, — vadintis, būtų pripažįstama kitados periodikoje ištartas nugaršėjusio Liudo Giros labai ne vietoje ir ne laiku pasakymas "Tauta gali būti rami" Lietuvos valstybės respublikos (žinoma ir viso Pabaltijo) didžiosios nelaimės išvakarėse.

Tada ir dar teltų rašyti, bet jau galutinio žodžio išsitarant.

1972 IX. 24.

Pabaiga

Skaitykite ir platinkite
Dienraštį
"NAUJIENAS"
Jos visad rašo
TEISYBĖ

